« بوزانتيون »
ارمنيجه يومى وسياسى وادبى غزته صاحب امتياز صاحب . بوزانت بك
مطبعه وادارهخانه سى باب عالى جاده سنده ٣٨ نمره
دائره مخصوصه در

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՓԻԶԵԱՆ

Իդիմայ թերթին կապարատրէ մի միայն
ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Առ որ կ'ուզզուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddessi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Դրամատարի ծախք մեր վրայ, բայց ի Բոսֆ Լոքալէ։

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 278 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՈՒՐԲԱԹ, 1897 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 26/8 ՀՈԿՏ. | 12 ՃԼՄԱԶԻ ԻԻ ԷՎՎԼԻ 1315 | 26 ԻԼՈՒԼ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 27

«ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾՐՈՒԻԶԸ

Լրագրոյս Պոլսոյ կողմի ցրուիչ և հաւաքիչ վաճան աղա Փիւբէճեանի տեղ Խասգեղցի Գառնիկ աղա Փէօմիւրճեան նոյն պաշտօնին կոչուած ըլլալով. վաճան աղա այսուհետեւ ո՛և է կապ չունի լրագրոյս հետ։ Ամէն միյոց ձեռք առնուած է որպէս զի մեր բաժանորդք ժամանակին կանոնաւորապէս ստանան իրենց թերթերը.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԽԱՄՈՒԳԵԼԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Ինչ պիտի ըլլայ Ս. Ներսեսեան վարժարանը։ Ասիկա խոսգեղէ դուրս մտածող կա՛յ արդեօք։ Տընտեսական տագնապի ժամանակներու մէջ, գովելի հոգածութեամբ մը, այն գպրոց վերաբացուեցաւ՝ անցեալ աշնան փակուէն ետքը։ Ամէնքս ալ ծափահարեցինք այն մարդասէր և կրթասէր փութաջանութեան որով գործնական փորձ մը եղաւ՝ խանգարուած հաստատութիւններն իրենց տեղը բերելու գեղին մէջ, որչափ ինչ կարելի էր։ Փողոցը թափառող տղաք հաւաքուեցան սուրբ յարկի մը տակ։ Գեղին մէջ գպրոց չկայ ըսելով գիշը դառնալ չուզող ընտանիքները քաջալերուեցան իրենց տուները տեղերը գառնալ, և տեսան իրենց զաւակաց համար պարտ ու պաշտօն հնամքը Ս. Ներսեսեան վարժարանին մէջ։ Ձմրան վերջերը միայն կարելի եղաւ գպրոցը վերաբանալ, 30 աշակերտով, որ աշակերտուհիներու համար տեղ չկար տակաւին. իսկ այսօր մանչ և աղջիկ, ութ կարգի բաժնուած, 170 աշակերտք կան հոն։ Բայց հո՛ն է ինդիրն որ այս աշակերտաց ո՛չ մին թոշակ կ'վճարէ, ամէնքն ալ ձրի են դրամական ծանօթ տագնապին բերմամբ, իսկ թաղային մտաւորն ալ իր եկամուտներու մեծագոյն մասը կորուսած է։ Գանձանակի հասոյթ չկայ։ Նշենք եզեալի, հարսնիքի, մկրտութեան հասոյթ գրեթէ չէ մնացած. գեղին մէջ գտնուող ազգային կալուածները վարձու տալ կարելի չէ եղած, կամ դրամ գանձելն անկարելի կ'ըլլայ, իսկ գեղէն դուրս եկեղեցին կամ գպրոցին ուղեցած կալուածները նորոգութեան կ'կարօտին։ Ա՛յս կացութեան մէջ եկեղեցին ո՛րչափ կրնայ նպաստել գպրոցին։ Ի սկզբան մեկ վարժապետով ու մեկ տնտեսով վերաբացուեցաւ գպրոցը։ Հիմակ 170 աշակերտ և ութ կարգի համար ասոր երկու-երեք անգամը պաշտօնէութիւն պէտք է ի հարկէ։ Ամէնէն թնաշոյական կերպիւ տնտեսելով հանդերձ ամէն ծախք, վարժարանին տնօրէնութիւնն և կրօնի ուսուցչութիւնը բարեկեան քարոզչին Տ. Ղուկէն Ծ. վարդապետին յանձնելով հանդերձ, գարձեալ բաց ունի գպրոցը։ Մ՛վ պիտի հայթայթէ, ուսո՛ւց պիտի հայթայթուի ամսական գո՛նէ քանի մը ոսկի, այս անգամ կամովին չփակելու համար Ս. Ներսեսեան վարժարանն և այնչափ տղաք փողոցը չնետելու համար։ Ահա՛ մարգասիրութեան անմիջական ինդիր մը։ Ահա՛ մանկանամ գործ մը՝ բուն իսկ մեր աչքին տակ։ Ահա՛ տղաքներ որք կերպով մը ետ չեն մնար և ոչ մէկ բանով կը զանազանին այն անոք և չքաւոր մանուկներէն որոց արդահատելի վիճակին վրայ այնքան կ'խորհուի թէ՛ կեդրոնին և թէ գաւառաց մէջ։ Նոյն տնտեսական եւ դրամական տագնապն որ աչքէ հեռի տեղուանք հանրային դիմութեան կարօտ վիճակի մը են թաթարկեր է աղքատիկ տղաքները, հոս մեր աչքին տակ տղաքներու բազմութիւն մը կ'ցուցնէ, որք ոչ միայն թոշակ վճարելու կարողութիւն չունին, այլ մինչեւ մօտ ժամանակներս իրենց չորաբեկ անուղղն ալ դպրոցէն կ'ընդունէին, և անոնց մէջ տակաւին չատե՛ր կան որոց առջի իրիկուն տունը բան մը կերած ըլլալը կասկածելի է։ Ասիկա գուցէ անհաւատալի թուի մեր բարեկիցիկ ընթերցողներու։ Բարեբախտաբար, խոսգեղ այնքան հեռի տեղ մը չէ, և կ'արժէ որ Ս. Ներսեսեան վարժարանն երբեմն վայելէն բարեսէր էֆէնտիներու և աղնուասիրտ տիկիններու այցելութիւնն։ Ասոնք դիւրաւ պիտի հաստատեն յայնժամ թէ ինչ որ կ'բսենք չափազանցութիւն չէ բնաւ։

Տարակոյս չունինք որ խոսգեղի Թաղ. խորհուրդն, —որ պարկեշտ եւ վստահելի անձերէ կազմուած է, և փոքրիկ նախանձմտութիւն մը եղած է գեղին՝ երբ ամէն կողմէ նպաստներ դադրած էին,—դարձեալ իր ձեռքէն եկածը պիտի ընէ՝ կանգուն պահելու համար Ս. Ներսեսեան վարժարանը։ Բայց մեք զմեզ խաբելու չենք, եթէ իրաւունք բարիք կ'կամենանք այս խեղճ գեղին, և մանաւանդ անոր փոքրիկ տղաքներուն։—Առանց արտաքին (գեղէն դուրս) օգնութեան մը, կարելի չէ չարունակել Ս. Ներսեսեան վարժարանը։ Ուսումն. խորհուրդը տեղեակ է այս կացութեան, և ի՛նչ կը խորհի անոր վրայ։ Հետաքրքիր էինք քմանալ։

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՀՄԱՅԵԱԿ ՆԱՐԼԵԱՆ
ԵՒ ԻՐ ՆՈՐ ՎԻՊԱԿ «ԵՐԴՈՒՄԸ»

Զեմ կարծեր թէ մտքէ եւած ըլլայ Հմայեակ Նարլեան, որ այնքան գողտրիկ յօդուածներ կ'գրէր երբեմն Ազեւելքի մէջ ասկէ քանի տարի առաջ, և կարեւոր տեղ մը բռնած էր արդէն այն գրողներու կարգին մէջ որք գաւառական ընտանեկան կեանքը կ'ընտրեն իբրեւ իրենց ուսումնասիրութեան նիւթ, պատկերելով զայն իր իսկական գոյնով և բնորոշ երանգով։ Համակրելին Նարլեան, հազիւ 19—20 տարեկան, ինքնաբոյս ծաղիկ վանայ, հաւասարապէս յայտնած էր թէ՛ նիւթի ընտրութեան և թէ՛ նկարագրութեան մէջ։ Իր ոճ կ'բուրէր ախորժելի կերպով այն հոտ որ յատուկ է ընդհանրապէս բնագաւառի գրողներուն, մանաւանդ անոնց որք եւրոպական լեզուի մը ազդեցութենէն զերծ մնացած են, և տոհմային դէպքերու ու գրականութեան տագաղորեան տակ գրիչ կ'շարժեն։ Այդ կրկնակ յատկութիւններով Հմայեակ Նարլեան ամէն բանասէրի և բնաոտհմիկ կեանքին հետաքրքիր ընթերցողի հաճութիւնն, համակրութիւնը վաստկած էր, ինչպէս և գրական համբաւ մը միանգամայն, քիչ ժամանակի մէջ, և դեռ ո՞րքան պիտի յառաջ դիմէր այդ ուղղութեան մէջ, եթէ կանխահաս մահը չկորզեր զինքն աշխարհէ 1896ին. իր փոքր եղբայր Համազասպ Նարլեան մեռաւ գրեթէ միևնոյն ժամանակ, որ եթէ ապրէր, եղբօր չաւղին պիտի հետեւէր, զի ի մանկութենէ կ'ցուցներ իր վրայ համանման ձիրքերու կանխայայտ նշաններ։ Բայց Հմայեակ Նարլեան յաւէտ կենդանի մնալու և բնաւ չմոռցուելու համար ունի ոչ միայն արդէն հրատարակուած այնքան գրական արտադրութիւններ, որք ցան ու ցիր սփռուած են Ազեւելքի, նախկին Եբէբեանի և այլ լրագրաց թերթերուն մէջ, այլ և կ'թողու բազմաթիւ անտիպ երկասիրութիւններ, զորս մի թր ամբողջ մէկէն հաւաքած-ծոյ մ'ընելով ի լոյս ընծայելու անհուն և սրատաւոր փափաքն ունի իր վշտահարեկ հայր Յովհաննէս աղա Նարլեան, եթէ միջոցներն ու պարագաները ներէն իրեն, զի առաջի կը յուսայ գտնել միխիթարութիւն իր վշտահար սրտին՝ ըրած կրկնակի անգթարմանելի կորուստներուն համար որոց յիշատակին պիտի նուիրէ գեղական այդ կոթողն, երբ յաջողի կանգնել զայն հայբանասիրութեան հրապարակին մէջ։ Անտիպ ձեռագրէն մեզ ծանօթ այդ ձեռագիրներէն մին առիթ ունենալու տեսնելու այդ աղեխարշ հեգ հօր մօտ, և առաջարկեցինք տպել՝ Սիրով ընդունեց, և ոչ նուազ յուզուեցաւ, տեսնելով իր յաւէտ ողբացեալ զաւակին գրական արտադրութեանց գնահատուելն, իբրև կանխանշան խրախոյս իր ապագայ հրատարակիչէ հաւաքածոյին։ Ընթերցողաց մասնաւոր ուշադրութիւնը կ'հրաւիրենք վաղամեռիկ Նարլեանի հոգեբանական վիպակին վրայ, «ԵՐԴՈՒՄՆ», որ Բիւզանդիոնի Թերթոնի բաժնին մէջ պիտի հրատարակուի։ (*)

Սոյն վիպակին մէջ դիտելու արժանի երկու բան կայ, 1. Նիւթին իսկականութիւնն, որ ի վեր կ'հանէ քնավարի ընակչին կրօնատոհմային հոգին ամենապայծառ լրութեամբ, հոգի մը՝ որ կրցած է պահել Ս. Լուսաւորչի զաւկիներն այսքան դարերէ ի վեր և կապը է զանոնք իրենց ծննդավայրի հողին, և, 2. Նկարագրական պարզ, գողտրիկ ու սրատաւուչ ոճն, որով իբր հայելիի մէջ պատկերացած է վիպակին նիւթն ու հոգին, քաղուած կատարեալ հարազատութեամբ մը ընտրեալ հոգեկան, բարոյական, կրօնական, ընկերական ղգացմանց և ըմբռնմանց խորարմատ ընդոծին ազդեցութենէն և անխախտ տպաւորութենէն։ Եւ մեք իբրեւ ծանօթ Մշոյ աշխարհին ու կեանքին, բոլորովին ճշմարիտ կ'գտնենք Նարլեանի այնքան հարազատօրէն ու ներդաշնակօրէն ներկայացուցած պատկերն, որուն համար յարգանք մը աւելի կ'նուիրենք իր յիշատակին, և ամենայերմ փափաքով կ'սպասենք ու յաղողութիւն կ'մաղթենք իր հօր գովելի և պատուաբեր մտադրութեան օր առաջ իրագործման, որուն գտնելիք ընդունելութեան երբեք տարակոյս չունինք, գատելով այն ընդհանուր գոհունակութենէն և ընդունելութենէն որով պիտի ողջունուի անմոռանալին Հմայեակ Նարլեան իր ներկայ վիպակով եւ կենդանանայ մեր ամենուս մտքին մէջ։

Մ. ՆԱՖ.

(*).—Վաղամեռիկ Հմայեակ Նարլեանի գաւառային վիպակին հրատարակութիւնը կ'սկսինք Բիւզանդիոնի ԲՇ.ի թուով։ Ծ. ԽՄԲ.

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՑՐ-ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԹԱՂԻՆ

Ա.

Թէ՛ ձեր Պատ. Թերթին և թէ ուրիշ Թերթերու մէջ քննադատութիւն մը հրատարակուեցաւ Մայր-եկեղեցւոյ նախորդ Թաղ. Խորհրդին և իր եամանեայ պաշտօնավարութեան մասին։ Այն օրերը նոր Թաղականի ընտրութեան ձեռնարկուած էր, ու մեր կողմէ արուելիք ո եւ է պատասխան կրնար վերընտրուելու թեկնածութեան վնասակրելի։ Իսկ հիմակ որ Թաղն օժտուած է իր օրինաւոր Թաղ. Խորհրդո՛վ, ու այլ եւս ո եւ է անտեղութիւն չկայ պատասխանելուն մէջ, մեր Պատ. ընտրողներուն հաշիւ ներկայացնելու համար կ'պատասխանենք մէկիկ մէկիկ։

Առաջին եւ ամենամեծ քննադատութիւնն որ կ'լսուէր մեր եամանեայ պաշտօնավարութեան մասին, այն է թէ «300 կամ 400 եւ կամ 500 հազար (որուն որ կ'ուզէք հաւատացէք) ղրշ. պարտք կտակած ենք մեր յաջորդներուն». երբք հարիւր հազարին ու հինգ հարիւր հազարին տարբերութիւնն այնչափ անհուն է, որ ինքնին կ'ցուցնէ թէ մեր Պ. քննադատներն որոշ հիման մը վրայ չէ որ կատուցած են իրենց քննադատութիւնն, այլ անկից ասկից լսելով եւ կամ քննադատութիւն մ'ըրած ըլլալու համար իրենք իրենցմէ թուանշաններ չգանալով. ճշմարտութիւնը սա է որ Մայրեկեղեցւոյ անտուկին ներկայ պարտքն 261,000 ղրշ. է (լ. 108)։ Պարտքին պատմութիւնն։

1894ի մարտին երբ Պատ. Թաղիներու հրաւէրով պաշտօնի գլուխ անցանք, այրեւայներու վրայ դիզուած 40,000 ղրշ.ի մօտ հին պահանջք մը զեղչելով, պարտուց ընդհանուր գումարն մեր նախորդներէն 225,000 ղրշ.ի պարտք փոխանցուած էր մեզ. հաշիւներուն մանրամասնութեանը մտնելով կատարեալ համոզում գոյացուցինք որ այս 40,000 ղրշ.ի պահանջին ի հաշիւ 10-15,000ը կրնայ գանձուիլ և մնացած 25-30,000ը կուտ մը չէր արժեր, որով պարտքին ճշգրիտ գումարն 250—260,000 ղրշ.ի կ'բարձրանար իրաց այս վիճակը պարզելով Պատ. Վարչութեան, Թաղը պարտքէն ազատելու գործին մը ինդրեցինք. բայց նկատելով որ մեր դիմումներն ո եւ է արդիւնք չեն խոստանար, մենք մեզ եւմտացոյց մը չինելով, Մայր-եկեղեցւոյ Շուկայի կալուածներէն ունեցած 50,000 ղրշ.ի տարեկան հասոյթը պարտքերու վճարման յատկացուցինք. երկու ամիս վերջ Թաղ. Խորհրդոյ առ Պատ. Վարչութիւնն մատուցած տարեկան հաշուեցոյցին մէջ տեսնուեցաւ որ ամսական 4,000 ղրշ.ի հաշուով երկու ամսուան մէջ 8,000 ղրշ.ի պարտք վճարած էինք ու 225,000 ղրշ.ի պարտքն 217,000ի իջած էր։

Հպիւ երեք ամիս անցած էր մեր գործի գլուխ անցնելով հիւեմտացոյց մը կազմելէն, երկրաչարժը վրայ եկաւ, ու հիմն ի վայր տապալեց ամբողջ հաշիւ, հիւեմտացոյց, եկամուտն, ու այս առթիւ Մայր եկեղեցւոյ անտուկը Շուկայէն գանձած 50,000 ղրշ.ի տարեկան եկամուտը կորսնցնելէ զատ չատ մ'ալ բացարիկ ծախքեր ընել ստիպուեցաւ, երկրաշարժէն վնասուած եկեղեցապատկան կալուածները նորոգելու և անոք անպատսպար մնացած չատ մը Թաղեցիները պարհնաւորելու համար։ Բայց հակառակ այս ամէն ձախորդութիւններու, թէ՛ երկրաշարժի արկածելոց նպաստամատոյց պետական մասնախումբէն ստուած նպաստին և թէ ուրիշ Պատ. Նուիրատուներու առատաձեռնութեան չնորհիւ, թաղին բոլոր անհրաժեշտ պէտքերն հոգացուելէ զատ տարեգլուխն (95 մայիս) Վարչութեան ներկայացուած հաշուեցոյցին մէջ, անտուկին պարտքն 197,000 ղրշ.ի իջած էր։ 1895 սեպտ.ի անտեսական տագնապն երկրորդ հարուած մ'ալ տուաւ Մայր եկեղեցւոյ անտուկին, ու եկամուտները գալի կերպով նուազեցան, այնպէս որ 96 մայիսի հաշուեցոյցին մէջ պարտքը 217,000ի բարձրացաւ։ Իսկ 96 օգոստոսի տ՛տեսական տագնապին իբր հետեւանք, գրեթէ եկամուտ անունով բան մը չէր մնացած այլեւս Մայր եկեղեցւոյ սընտուկին և Քանկալթի ամսական 1700 ղրշ. հասոյթն իր մէկ քառորդին իջած էր. նոյնպէս ալ հակառակ Թաղ. Խորհրդոյ անձնանիւր աշխատութեան և աչալուրջ հսկողութեան, միւս հասոյթներն ալ ոչնչացած էին ու հին պարտքը կամայ ակամայ 261,000ի բարձրացած էր։

Մեր քննադատներէ ոմանք անընդհատ կ'պօռային թէ «նուիրական կտակները փճացուցած ենք». այդ պիսիներու խրճճն հանդարտեցնելու համար հարկ կ'տեսնենք մասնաւորաբար չ'չափել թէ կտակներն ոչնչացուցած չենք, այլ կարելիութեան սահմանին մէջ վճարած և մնացածն ալ պարտք սեպած ենք վերը նշանակուած գումարին մէջ. ասկից զատ 15,000 ղրշ.ի կալուածական տուրքի գումար մը ևս անցուցած ենք 261,000 ղրշ.ի պարտքին մէջ, առանց երբեք ո՛և է գրամ գանձելու Շուկայի այդ կալուածներէն, վասյ տրուած 4500 ղրշ.ի նորոգութեան և Շուկայի վերաշինութեան ծախքն ալ չհաշուելով։ Արդ կ'կարծենք որ ամէն խղճամիտ ընթերցող միտի հետ սա հաշիւը կրնայ ընել.

Սովորական պարիներէ պակաս գանձոյ.— 3 տարուան Շուկայի կալուածներուն եկամուտը, տարեկան 50 հազար ղրշ.էն՝ 150,000. 2 տարուան ուրիշ հասոյթներէ նուազոյթ և արտասովոր ծախք, տարեկան 25,000էն՝ 50,000. գումար 200,000։

Սովորական պարիներէ պակաս ծախսոյ.— 96 Հոկտ.էն սկսեալ 7 մանուան խնայողութիւն դպրոցէն 14,000. Ուրիշ ծախքերէ և պաշտօնեաներէ խնայողութիւն 11,000. Մեզ յանձնուած 225,000 ղրշ.ի պարտքին 261 հազարի հասնելուն տարբերութիւն 36 հազար. Գումարատ պարիներն վրայի տան փոխարժէքը, փոխանցման և դիզուած կալուածական տուրքերն ու ծախքերը զեղչելով, մօտաւորապէս՝ 10,000. գումար 71,000։

Տարբերութիւն՝ 129,000։

Ա՛յս հաշիւէն բացայայտ կ'տեսնուի որ երէ Մայր-եկեղեցին բացարիկ պատճառներով կ'զրկուէր իր սովորական հասոյթներէն, նախորդ Թաղ. Խորհուրդն իրեն յանձնուած 225,000 ղրշ. պարտքին 130,000ը վճարած պիտի ըլլար և Մայր-եկեղեցին 95,000 ղրշ.ի չափ պարտք միայն պիտի ունենար։ Այս հաշիւները մեր քննադատներուն ներկայացուցածին նման մտացածին չեն. ասոնց ճշտութիւնը կրնան ստուգել Պատ. Թաղեցիները Խորհրդարանին տումարներէն։

Մայր-եկեղ. Նախորդ Թաղ. Խորհրդի
Ատենապետ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՍՏԻՉԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐՕՆԻԿ

Ոգելից ըմպելեաց զեղծումները. — Հաճախողով մը ի Պրիւսէ. — Լոսոյ չաոալեցաոը ձիւղէն մէջ. — Նոր փորձ. —Բարշեալ Ռէօնթկէնեան ճառագիթք. —Կարելի՞ է ապօրէն Լոյսէ. —Երկրաքաշական էրակնաոութիւններ. — Հէդոսկ ձով. Հաճոպոպոռ ձով. — Հայբոռնոթ պրոմանոռմ։

Օրէնսգէտք և առողջապահութեան մասնագէտք չեն գտնար միայն գործածներու և առտրականներ նրատարակելով, փոնֆէրանսներ ընելով ալքոոլին՝ ընկերական այդ մշտակայ պատուհասին դէմ, այլ եւ ժամանակ առ ժամանակ, աշխարհի չորս կողմերէն կը հաւաքուին, միջազգային համաժողովներ կ'կազմեն մարդասիրելու համար ոգելից ըմպելեաց չարիքներուն դէմ, դարմանելու միջոցներուն վրայ կը խորհին, եթէ ոչ բոլորովին, գոնէ մասամբ բուժելու համար ընկերութիւնն այդ անիծեա՛լ ախտէն որոյ ծագումն հին, չատ հին է, սկսեալ Նոյ նահապետի օրէն մինչեւ հիմա։ Վերջին անգամ ի Պրիւսէլ գումարեցաւ Համաժողով մը, ուր բազումք իրենց ուսումնասիրութիւնները պարզեցին, իմանուան առաջարկութիւններով, կ'արժէ որ ասոնք արձագանգ գտնեն նաև մեր հանրութեան մէջ, որ ոչ նուազ վտանգեալ է այս օրինակ ախտերէն որոց միոյն վրայ դեռ առիթ օր ըսպասցինք։ Ա՛հա այդ բրիկաձի գիտուն մը՝ Մ. Ֆրանքլ Գրեզպրիճէ այդ գաղափարն, և փորձերու վրայ չենելով ուրիշ ենթադրութիւն մը առաջ կ'բերէ, որուն համաձայն արեգակը կ'արձակէ Ռէօնթկէնեան ճառագայթներ՝ միայն կարող տարածութեան դատարկութեան մէջ. մեր մթնոլորտին հետ իրենց բաղխումով այդ «Ռ»երը կ'փոխուին ապա սովորական լոյսի, հետեւեալ փորով, կ'հաստատէ իր եզրակացութիւնը.—կ'առնու ապակեայ գունա մը և դայն կ'դատարկէ. ապա ամբողջովին կ'ծածկէ սեւ թղթով, միայն մէնեղոյն տրամագիծին ծայրերն վրայ թողուով երկու կլոր ծակեր. ՝Ի՛ր ծակ մ՚ալ առաջինին ուղղահաւասար երկրորդ տրամագիծ մը վերջաւորութեան վրայ։ Ծայրամած լուսաւոր ճառագայթ մը կ'անցունէ առջի երկու ծակերէն եւ երրորդէն դիտելով հազիւ թէ ճառագայթը կ'նշմարէ. միւս կողմի ճառագայթին սաստկութիւնը՝ գտնելու ժամանակ՝ հազիւ մէկ քառորդն է նոյն ճառագայթի սաստկութեան մուտքի ժամանակ. որքան դատարկութիւնը կատարեալ ըլլայ, ճառագայթին մաստկութիւնն ալ այնքան նուազ կ'ըլլայ, այնչէս որ գործին ներսն եթէ բացարձակ դատարկ ըլլար, մտնող ճառագայթը սկիզբ յառաջանար մինչեւ երկրորդ ծակը։ Երբեմն այդ փորձը կրկնուի Ֆրանքլի խղճմտանքով մը, ճառագայթը զրկեցի իր սաստկութիւնը կ'պահէ գէթ ժամանակ մ'ընքան որքան էր մուտքի մէջտեղն, այսինքն սաստկութիւնը խոտորնակ կ'համեմատի դատարկութեան աստիճանին հետ։ Այսպէս Ռէօնթկէնեան ճառագայթները կ'նկատէ Պ. Թէսլա նիւթական մասնիկներու հոսանքներ՝ պատող ներս մտնելու ապակիի կողերէն, որով թափանցելով գործին կերպին մասին մէկ, կ'դիւրացնեն լուսոյ փոխանցումն, որոյ տարածումն հնարաւոր առանց նիւթական հիւլէներու ներկայութեան։ Այս յարդիւնքէն դատելով, Պ. Ֆրանք կ'հարցնէ թէ ի՛նչպէս լոյսը կրնար մեզ հասնիլ արեւէն, քանի որ այդ աստղին եւ երկրիս մէջ կ'կարծեն միայն նիւթի գոյութիւնը։ Նոյն եթերը պէտք էր ըլլալ նաև գործոյս դատարկեալն յետոյ, լոյսը փոխանցելու համար։ Ուրեմն կ'ենթադրուի թէ ճառագայթող ոյժը (էնէրգի) արեւէն կ'արձակուի Ռէօնթկէնեան «Ռ»երու ձեւին տակ, և որոց բաղխմամբ մեր մթնոլորտին հետ՝ կ'արտադրէ սովորական լոյսն որ կ'երեւի երկրիս մակերեւոյթին վրայ։ Այս ենթադրութենէն հետեւցնելով, մթնոլորտական եղեկտրականութեանգոյութիւնը կրնայ ընդհակուիլ իբր հետեւանք փղձկուած ճառագ-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՏՈՒՆ ՀՈԳԵՎՈՐԱԿԱՆ ՀԱՆԳԻՍՏԻ ՀԱՄԱՐ

Ամենամեծ հարմարություններով շրջապատված, գեղեցիկ տեսարանով, ամառանոցային վայրում, Ծաղկաձորում, Կասկադից ոչ հեռու, վարձով է տրվում ընտանեկան տուն՝ 10 սենյակ, լուսավոր նկուղներ, ջրմուղ, լոգարան, ջեռուցում, հեռախոս, մեծ պարտեզ, ծառուղիներ, ծաղկանոցներ, խաղահրապարակ, ավտոմեքենայի տեղ։ Տեղեկանալ հեռախոսով՝ 52-14։

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Վաճառվում է Ալավերդու պղնձահանքերի մոտ գտնվող 2 հարկանի քարաշեն տուն՝ 6 սենյակ, ընդհանուր մակերեսը 110 քառ. մ, հողամասը 140 քառ. մ։ Տունը հարմար է ամառանոցի համար։ Տեղեկանալ հեռախոսով՝ 52-14։

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Վաճառվում է Մալաթիայի Ա. Տիգրանյան փող. 25 տնամերձ հողամասում գտնվող 2 հարկանի քարաշեն տունը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՄՍՈՒՆԻԿԱՑԻՈՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԱՀԱՍ ԵՒ ԱԶԴԱՅԻՆ ՍԵՌՈՒՆԴՆԵՐ

ԳԻՒՂԱՅԻՆ ՎԱՐՉ. Ընդ. Ընկ. 3,000,000. ԱՌՔԵՐՈՒՅՔ ԳԻՒՂԻ 12,433,000

ՀԱՒԱՏԱԳՐԵԼ Է 1895 ՏԱՐՎԱՆ 3,161,300

ՀԱՒԱՏԱԳՐԵԼ Է 1894 ՏԱՐՎԱՆ 1,243,300

ԳԻՒՂԱՅԻՆ ՎԱՐՉ. Ընդ. Ակտ. 3,000,000. ԱՌՔԵՐՈՒՅՔ ԳԻՒՂԻ 4,671,100

Կ՚ԸՆԿԵՐԱՑՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԷՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԱՑ ԱՆՁԻՆ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կ՚ԸՆԿԵՐԱՑՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԷՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՄՍՈՒՆԻԿԱՑԻՈՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԱՀԱՍ ԵՒ ԱԶԴԱՅԻՆ ՍԵՌՈՒՆԴՆԵՐ

ԳԻՒՂԱՅԻՆ ՎԱՐՉ. Ընդ. Ընկ. 3,000,000. ԱՌՔԵՐՈՒՅՔ ԳԻՒՂԻ 12,433,000

ՀԱՒԱՏԱԳՐԵԼ Է 1895 ՏԱՐՎԱՆ 3,161,300

ՀԱՒԱՏԱԳՐԵԼ Է 1894 ՏԱՐՎԱՆ 1,243,300

ԳԻՒՂԱՅԻՆ ՎԱՐՉ. Ընդ. Ակտ. 3,000,000. ԱՌՔԵՐՈՒՅՔ ԳԻՒՂԻ 4,671,100

Կ՚ԸՆԿԵՐԱՑՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԷՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կ՚ԸՆԿԵՐԱՑՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԷՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՄՍՈՒՆԻԿԱՑԻՈՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԱՀԱՍ ԵՒ ԱԶԴԱՅԻՆ ՍԵՌՈՒՆԴՆԵՐ

ԳԻՒՂԱՅԻՆ ՎԱՐՉ. Ընդ. Ընկ. 3,000,000. ԱՌՔԵՐՈՒՅՔ ԳԻՒՂԻ 12,433,000

ՀԱՒԱՏԱԳՐԵԼ Է 1895 ՏԱՐՎԱՆ 3,161,300

ՀԱՒԱՏԱԳՐԵԼ Է 1894 ՏԱՐՎԱՆ 1,243,300

ԳԻՒՂԱՅԻՆ ՎԱՐՉ. Ընդ. Ակտ. 3,000,000. ԱՌՔԵՐՈՒՅՔ ԳԻՒՂԻ 4,671,100

Կ՚ԸՆԿԵՐԱՑՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԷՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կ՚ԸՆԿԵՐԱՑՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՈՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԷՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՍԿՍԱԾ ԱՇԽԱՏԻ ՄԻՆՉԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԱՋ ԱՆՁԻՆ ԿԱՄ ԱՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴՈՒ ԿԱՄ ԿԻՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ